

TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 26

Indhold

- **MARK**
 - Aktuelt i marken
 - Håndtering af frøkast fra græsukrudt
 - Etablering af vinterraps efter græs og kløvergræs
 - Jordprøver - Hvornår har din mark sidst fået et sundhedstjek?
- **GENERELT**
 - Ændring af efterafgrøder
 - Husk indberetning af husdyrgødning til biogas
 - Etablering af græs eller raps efter græs

MARK

Aktuelt i marken

Af planterådgiver Niels Holmgaard

Høsten er godt i gang, og det tørre vejr betyder, at der generelt høstes en tør vare med lave tørringsomkostninger. Samtidig giver forholdene gode muligheder for at få halmen bjærget uden større udgifter til spredning og rivning inden presning.

Billede 1 Høst af vårbyg i fantastisk høstvejr. Byggen er lagerfast efter nedkøling, ingen tørringsomkostninger. Og

halmen kunne presses dagen efter høst (Foto Niels Holmgaard SAGRO).

De seneste måneders nedbørsunderskud har dog efterladt jorden meget tør. Den tørre jord giver både fordele og udfordringer. Den høje bæreevne betyder, at kørsel med mejetærskere, kornvogne, halmvogne og læssemaskiner kun medfører begrænsede skader på jordstrukturen. Det er en stor fordel efter flere sæsoner, hvor høstarbejdet mange steder har været præget af fugtige forhold.

Til gengæld er jorden flere steder så tør, at det er vanskeligt at etablere et godt såbed. Samtidig vil enhver jordbearbejdning øge fordampningen og dermed reducere jordfugten yderligere. Det gør det udfordrende at sikre de nødvendige spiringsbetingelser for både efterafgrøder og vinterraps. Særligt vinterraps er afhængig af en hurtig og ensartet fremspiring. Manglende jordfugt kan give stor variation i fremspiringen, hvilket senere kan vanskeliggøre timing af planteværnsindsatsen og føre til uens udvikling i marken.

Ved etablering af efterafgrøder vil en meget overfladisk jordbearbejdning ofte være tilstrækkelig. Det hjælper med at bevare jordfugten og sikrer gode betingelser for spiring. Ved vinterraps er der derimod behov for dybere jordløsning eller pløjning for at skabe optimale vækstbetingelser for rodsystemet. Ved de nuværende forhold, der ses i billede 2, hvor jorden stadig er knastør fra 5 cm og ned af, er det derfor afgørende at sikre en effektiv genpakning, så jordfugten bevares omkring frøet.

Kan frøene ikke placeres i fugtig jord, og er der ikke udsigt til nedbør, kan det være en fordel at afvente mere gunstige forhold frem for at så i knastør jord. Jeg mener ikke at alle skal udsætte såningen, men alle skal vurdere forholdene i den enkelte mark, og træffe en beslutning ud fra det.

Billede 2 Efter 15 mm nedbør 4 august, er jorden kun opfugtet i nogle få cm fra overfladen. (Foto Niels Holmgaard SAGRO).

Samtidig bør de tørre forhold udnyttes til at løsne arealer med udtalte pakkeskader eller kompakte jordlag. En dyb jordløsning udført inden eller i forbindelse med etablering af efterafgrøder vil ofte give den bedste og mest langvarige effekt. Efterafgrødens rodvækst bidrager efterfølgende til at stabilisere den løsne jordstruktur og fastholde gevinsten af indsatsen.

Håndtering af frøkast fra græsukrudt

Brug høsten aktivt til at kortlægge græsukrudtet. Når du sidder på mejetærskeren, er det ofte her, du tydeligst kan se forekomster af agerrævehale, italiensk rajgræs, væselhale, gold hejre og enårig rapgræs. Notér problemområder på markkort og lav en plan for den enkelte mark.

Urørt stub efter høst giver gode muligheder for, at spild- og ukrudtsfrø spirer, nedbrydes eller ædes.

Hvis der er behov for at fordele halm, bekæmpe snegle eller stimulere fremspiring af spild- og ukrudtsfrø, kan en halmstrigling eller en meget øverlig harvning i 1-2 cm dybde være et godt kompromis. Den overfladiske bearbejdning

kan:

- øge fremspiringen af gold hejre og spildkorn
- ryste frø ud af snittet halm og få dem i kontakt med jorden
- forbedre kontakten mellem frø og fugtig jord
- aktivere frø, som allerede ligger i jordoverfladen, til at spire

Derimod bør man undgå dyb stubbearbejdning kort efter høst, da det for mange spildfrø vil begraves for dybt i jorden, hvor de kan bevares i flere år og dermed bidrage til fremtidige problemer.

I praksis vil en periode på 4-6 uger med urørt stub ofte være et godt kompromis mellem behovet for at reducere frøpuljen og ønsket om at komme rettidigt i gang med etableringen af vintersæd. Herefter kan fremspiret spildkorn og græsukrudt bekæmpes inden såning.

Etablering af vinterraps efter græs og kløvergræs

Af planterådgiver Thomas Harbo

Der kan etableres gode vinterrapsmarker efter græs. Etablering af vinterrapsen skal ske senest 15. august. Du bør dog undersøge, hvordan det påvirker kvælstofudledningen.

Vinterraps med græs som forfrugt

Generelt har det i mange år ikke været lovligt at pløje en græsmark for at så vintersæd. Imidlertid er det lovligt at ompløje en græsmark frem til 15. august for at omlægge marken til en ny græsmark med eller uden dæksæd eller at så vinterraps. I de senere år har enkelte benyttet sig af denne mulighed med gode resultater. - I år, hvor der allerede er høstet store udbytter i slætgræs, og majsens tegner lovende, er det måske en mulighed, du kan benytte dig af. Du bør dog kontrollere, hvordan det påvirker din samlede udledning i den nye kvælstofregulering.

Er du fristet til at prøve vinterraps efter en græsmark, skal græsmarken gerne nedvisnes efter tredje slæt, hvor den også er udnyttet tilstrækkeligt til at have udløst hele den indregnede kvælstofnorm. Får du ikke nedvisnet græsmarken, er du nødt til at pløje før såning af vinterraps, mens det kan lade sig gøre med andre måde at etablere rapsen på, når græsset er effektivt nedvisnet. Etablering i et pløjet såbed er dog nok den mest sikre metode.

Regler

Ved etablering af vinterraps efter en græsmark, skal etableringen foretages senest 15. august. Det er samtidig ikke foreneligt med at søge tilskud under ordningen "Miljø- og klimavenligt græs". Læs mere i artiklen "Etablering af græs eller raps efter græs".

Jordprøver – Hvornår har din mark sidst fået et sundhedstjek?

Af planterådgiver Philip Tinggaard

Har du styr på, hvornår der sidst blev taget jordprøver på dine marker?

Det anbefales som udgangspunkt at få taget nye jordprøver med cirka fem års mellemrum. Regelmæssige jordprøver giver et solidt grundlag for at fastholde et stabilt reaktionstal (Rt) i jorden og tilpasse kalkningen efter markens aktuelle behov.

Få mere værdi ud af jordprøverne

En jordprøve fortæller langt mere end blot, hvor meget kalk marken har behov for. Analysen giver også oplysninger om jordens indhold af:

- Fosfor
- Kalium
- Magnesium
- Kobber

Resultaterne giver dig og din rådgiver mulighed for at tilrettelægge en mere målrettet gødningsstrategi. Det kan eksempelvis være relevant at øge tilførslen af et bestemt næringsstof, vælge en anden gødningstype eller reducere tilførslen, hvis niveauerne allerede er tilfredsstillende.

Ved GPS-baserede jordprøver kan indsatsen desuden målrettes de enkelte områder af marken, så kalk og næringsstoffer placeres dér, hvor behovet er størst. Vi anbefaler her generelt 2 prøver/ha, da det giver den bedste sikkerhed for resultatet. Prisen pr. prøve er:

Standard (ca. 1 prøve pr. 5 ha):	245 kr.
GPS (2 prøver/ha):	135 kr.
GPS (1 prøve/ha):	160 kr.
Hertil lægges ca. 75 kr./kobberprøver samt opstarts-gebyr på 945 kr.	

Bestil jordprøver til efteråret

Efteråret er højsæson for jordprøver. Så snart mejetærskeren har forladt marken, og videre gennem efteråret, er det oplagt at få prøverne taget.

På den måde er analyseresultaterne klar til planlægningen af den kommende sæson, så du allerede næste år får fuld værdi af resultaterne.

Bestilling kan ske hos:

- Din planterådgiver eller hos
- Philip Tinggaard – Fagansvarlig for jordprøver
Telefon 9629 6633
Mobil 2016 6743
- Du kan også bestille ved at klikke på formularen her

Godt at vide

Når jordprøverne er udtaget, skal der som udgangspunkt forventes en analysetid på ca. fire uger hos laboratoriet. Herefter skal SAGRO bruge nogle få arbejdsdage på at behandle resultaterne og gøre dem klar til brug.

Bestil derfor jordprøverne i god tid, hvis resultaterne skal nå at indgå i planlægningen af den kommende sæson.

GENERELT

Ændring af efterafgrøder

Af planterådgiver Niels Holmgaard

Husk, at fristen for at ændre efterafgrøder i Tast selv er 10. september. Har du ønsker om ændringer, anbefaler vi, at du kontakter din planterådgiver i god tid. Så kan muligheder og konsekvenser afklares, inden etableringen går i gang.

Husk indberetning af husdyrgødning til biogas

Af planterådgiver Peter Siebert

Har du leveret husdyrgødning til et biogasanlæg i planperioden 1. august 2025 til 31. juli 2026, skal der her i august måned indberettes værdier for indhold i den leverede husdyrgødning. Biogasanlægget har oplysningerne om hvor mange tons, der er leveret, men kender hverken indholdet af N og P, udnyttelseskrav eller fosforloft. Det er derfor din opgave i samarbejde med din planterådgiver at levere tal for indhold i den leverede husdyrgødning til biogasanlægget. Biogasanlæggene skal indberette både modtagne og afsatte mængder af husdyrgødning og afgasset gylle til Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV). Fristen for denne indberetning er den 1. september for biogasselskabet. For at biogasselskabet kan nå at indberette rettidigt, er fristen for at levere oplysninger til dit biogasanlæg ofte en uges tid før den 1. september.

Kontakt derfor din planterådgiver i god tid med oplysninger om de leverede mængder. I den forbindelse skal rådgiveren

bruge en besætnings- eller produktionsopgørelse for besætningen for den aktuelle planperiode.

Biogasanlæggene er begyndt at udsende opgørelser over de indleverede mængder, som skal afstemmes inden udgangen af august. På grund af GDPR-reglerne modtager rådgivere ikke længere automatisk disse oplysninger direkte fra biogasselskaberne. Det er derfor vigtigt, at du selv videresender opgørelsen til din rådgiver, så indberetningen bliver korrekt og rettidig.

Etablering af græs eller raps efter græs

Af planterådgiver Peter Siebert

I sommerperioden må fodergræs omlægges til græs, grønkorn med græsudlæg eller vinterraps inden den 15. august.

Ved omlægning af græs om sommeren skelnes der mellem omlægning af **fodergræs** og øvrige afgrødekoder for græs. For læserne af dette nyhedsbrev vil langt hovedparten af græsmarkerne kategoriseres som fodergræs jf. den afgrødekode, som græsmarken er anmeldt med i fællesskemaet. Derfor skal nedenstående retningslinjer følges, hvis du ønsker at omlægge græsmarker i sommerperioden.

Generelt må **fodergræsmarker** ikke omlægges i perioden den 1. juni 2026 til den 1. februar 2027.

Dog gælder følgende undtagelser:

- Fodergræsmarker på lerjord (JB 7-9) må opløjes fra den 1. november 2026, hvis arealerne skal anvendes til en forårssået afgrøde i 2027.
- Fodergræsmarker kan omlægges til **fodergræs** senest 15. august 2026.
- Fodergræsmarker kan omlægges til **grønkorn med græsudlæg** senest 15. august 2026.
- Fodergræsmarker kan omlægges til **vinterraps** senest 15. august 2026.

NB Kun hvis der omlægges til en afgrøde, der står til modenhed, brydes optællingen af antal år med græs, hvor 6. år medfører "permanent" status. Grønkorn tæller her med som "græs".

I nedenstående tabel 6 kan du finde de afgrødekoder, som er omfattet af forbuddet mod omlægning. I praksis vil langt hovedparten af græsmarkerne være anmeldt med afgrødekode 260 for **kløvergræs** eller afgrødekode 263 for **rent græs**. De er markeret med fed skrift i nedenstående tabel.

For permanente græsarealer med gødningskvote bruges som oftest afgrødekoden 252 "Permanent græs, normalt udbytte". Denne afgrødekode er ikke omfattet af forbuddet mod omlægning.

Du kan finde afgrødekoden for dine marker i dit fællesskema eller i din markbog under fane 10 i afsnittet "Skema A".

Tabel 6 Afgrødekoder der betragtes som fodergræs og som er omfattet af forbuddet mod omlægning (Kilde: Vejl. Pligtige/husdyr efterafgrøder og dyrkningsrelaterede tiltag 2026)

Afgrødekode	Afgrøde
173	Kløver til slæt
255	Permanent græs, under 50 % kløver/lucerne
256	Permanent kløvergræs, over 50 % kløver/lucerne
257	Permanent græs, uden kløver
260	Græs med kløver/lucerne, under 50 % bælgeplanter
261	Kløvergræs, over 50 % kløver
262	Lucernegræs, over 50 % lucerne
263	Græs uden kløvergræs

For græsmarker med andre afgrødekoder end de otte, som er nævnt i tabel 6, vil det være muligt at omlægge og etablere vintersæd i efteråret. – Se dog nedenfor.

Omlægning kan ikke kombineres med bioordningen "Miljø- og klimavenligt græs"

Ligesom det er nævnt i artiklerne "Etablering af kløvergræsudlæg i august" og "Etablering af vinterraps efter græs og kløvergræs", kan omlægning af en eksisterende græsmark og etablering af nyt græs i august ikke kombineres med

bioordningen "Miljø- og klimavenligt græs". Marken skal derfor trækkes ud af ansøgningen, da den efter nedvisning og jordbehandling ikke længere lever op til kravene i ordningen. Græsmarker anmeldt under ordningen "Miljø- og klimavenligt græs" må ikke nedvisnes eller jordbehandles i hele kalenderåret.

Marker kan trækkes ud af ordningen senest 15. november. Hvis der er anmeldt eller foretaget fysisk kontrol af arealet, kan marken IKKE længere trækkes ud af ordningen, ligesom du heller ikke kan trække marken ud af ordningen, hvis du efter den 15. november modtager en høring i forbindelse med den satellitbaserede kontrol.